

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא מג.

עין משפט גיר מצוה

קל א מיי פטוי המל
עדות ה' ד סנה לאוין
קט טושי' מ' לו ספיק
ח:
קלא ב מיי פטוי' סה
ג פתנ' טושי' טו
קלא ג טושי' טו ספיק
ח:
קלא ד מיי פטוי' ה'ג
ד פתנ' טושי' טו סה
קלא ה' ד מיי פטוי' טו
ו פתנ' טושי' טו סה
ס' ג טושי' טו ספיק כ:
קלא ח טושי' טו סה
קטו טושי' טו ועין
טז:

רבינו גרשום (המשך)

לא אמר אלא כלום מי שאמר
לחבירו דין ודברים אין לי
בשרה וזו דמשי' לא מסתלק
דהא קא חזינו דאית ליה וכן
הכי נמי להיכא דאמר ליה
אין לי עסק בה וידוי
מסולקת ממנה הא קא
חזינו דאית ליה חלק בה
ומשי' לא אמר כלום ודונג
בפירות הוא: בשקנו מירו.
לית ליה לח' על חבירו
כלום משי' מעיד דלא נוגע
בעדות: וכו' קנו מירו. מעיד
לו והלא נוגע בעדותו הוא
מפני שמעמידו זה המעיד
בפני חוב חוב שלו. והואיל
דקנו זה מה דומה כמכור
זה לזה וכמכר לשותפו
לאחר שנחייב ממנו
לחוב והפסידו כדן מהו
שמכר ומשי' מטעם
לשותפו כדי שישא בעל חוב
שלו ויטרפנה ממנו בשביל
חובו כ' היכי דלא מקרי ליה
בפני חוב חוב חובו: דאמר רבין
כ'. והני שותפין נמי
דקנו זה מה שאם אבד
אחד מהם חלקו שיחזור על
האחר: והכא במאי עסקין.
דמי מעיד דקיבל עליה
אחריות: דאית דמאן
קבלו עליהן. אי דלמא
אחריות של כל אדם בעולם
שאם יבא שום אדם ויעדי
עליו ויצאה מירו שחוזרו
וישלו חצי מחלקו של
חבירו: כל שכן וכל שכן
דנוגע בעדותו הוא דקסבר
אם מאבד חבירו לחלקיו וחווי
על: איאל שקבל עליו כלבד
אחריות דאיתא מחמתה.
דאי טרף לה בעל חוב דאיתו
מפצי לו ויכין דקבל לו
אחריות בשביל עצמו וכל
הבא מכחו לאו נוגע בעדותו
הוא למטעם דעלמא שאין
באק בשבילו נתאמן: וכי
מפצי נפשיתו. מכל וכל
וברבי של חותמי' מסתלק
מפני מעי' אית דין: ונגב:
בדיני אוחה העיר. משום
דנוגעין בדרך הדן: ואין
מפצי איהו: עדות: וזא
איתא. ושותף מי' מסתלק
לסתלקו תרי מאותה העיר
מחלקי של ספר תורה
ולדייני. אלא ש"מ דלא מצו
לסתלקו נפשיתו מספר
תורה הואיל ושותפי' אינו
מורה שאין דני' נמי
להיכא דאמר השותף אין לי
עסק בה היכי מסתלק:
לסתלקו נפשיתו דלא מצו
לסתומי אודניהו שלא
לשמוע מספר תורה אבל
הכא גבי שדה מצו לסתוקי
נפשיתו דאמרי' אין דנין.
ולדייני: והכא נמי ס"מ
קאמר. נתנו מנה לפני עירי
לגנות ס"ת דלשמיעה קאי:
וחסברא. למתרחצת היא
המצות לאשתרי' ניהלה וכו'
עניני שקלי הגנה ודייני
לסתומי אודניהו. והכל עניני
אצל ס"ת. דכל אדם צריך
לה: ובניי' דרמו עלייהו.
לסתלקו העיר ולפרנס
ומשי' אין דנין בדייני' הטרי
משה דכל זמן שמעות מנה
ההיא מתקיימי' אין צריכי'
ליחן: אחרים לעניני' ונוגעין
בדרך הדן: ואדיקי' ליה. כמה
נותן כל ביה"ב בחודש
לעניני'. וינבא כי תרי

והכי קאמר שנוטל בשבח המגיע לכתפים כארסי שלא (א) יסתלקו אותו כמו קבלן כמו שעשוינו לנוטע שלא בראשות שמסלקין אותו בזכר אפי' משדה העשויה ליטע וצדקה שאין עשויה ליטע כו' פי' ועוד שגם צדקה שאין עשויה ליטע נוטל כמו צעשויה ליטע^א מה שאין כן בננוטע שלא בראשות: **אין** כי עסק בה לא אמר ברוב. וא"ת דנפרק השולח (גיטין דף מג: ושם) גבי מוכר עצדו לנכרי כו' אמר היכי דמי אונו דכתב ליה לכשתבחר ממנו אין לי עסק בך אלמא אין לי עסק בך הוא לשון טוב ואורי' דאין לי עסק בך משמע אלא תהא לעצמך וגבי עצד דמהני הרי את לעצמך^ב מהני נמי אין לי עסק בך אבל בצדקה דלא שייך לנימני הרי את לעצמך כי אמר נמי אין לי עסק בך לא אמר כלום דקיון דליכא לפרושי' אין לי עסק בך אלא תהא לעצמך גבי שדה כמו גבי עצד לא משמע גבי שדה אלא עסק בה אלא סילוק דין ודברים כדמוכח בכריתות (דף ד:):^ג

מפני שמעמידה בפני בעל חובו. וא"ת מתי אריא מפני שמעמידה (א) תיפוק ליה משום דלא ינחא ליה דמיהו טרעומת עליו כדלמרי' בפ"ק דב"ק (דף ט:): **ראובן שמכר שדה לשמעון שלא בצמירות ואמא צבל חובו וקטרפי' לה מנייה דינא הוא דלמי' ראובן ומשפטי דינא צדיה ולא מני' א"ל לאו צבל דברים ידיו את דא"ל לא נחא לי דמיהו לשמעון טרעומת עילואי וי"ל דאין נפסל צבציל כך לעדות א"ל הכא מיירי אפילו צמיר צה שאם ש"ו דליכא טרעומת: **וראי' רבין** וצדיקין (א) תמילתו וסופו ככשרות והכא הוי תמילה צפסול והוי כמו קרוב ונמרחק * ואורי' דלא שייך תמילתו צפסולת הכא כיון שאין פסולת תלו בגוף * אלא צממון (א):
ה"ג ותסברא ענייני שקלי ודייני' מיפסלי (אלף) ה"ג צפסר תורה ואלמי' קרי להו ענייני כו' ה":**

אלמאי

אכתי אלמאי מעיד להעמיד השדה צידו הרי נוגע הוא צדו זה וזו משעויה פ"ן. לכל זמן שלא חלקו לגמרי אם יטול שום מעייער כלום מן השדה יפסידו שניהן ונמא' לעצמנו מעיד: **דכפז ליה.** האי מעיד להאי מחזיק דין ודברים אין לי עמך בכל השדה ואפילו על חלקי שהכל שלך והכי משמע דין ודברים לא יחא לי על שדה זו ולשון חכמים והלך כיון דנתן לו חלקו מעיד עליה ללא נוגע בעדותו הוא. והכי נמי הוא מצי למרואי שהסקנה לו חלקו אלא בנזוהא נקט לשהענין דכתיב האי גוונא הוי לשון מתנה: **מאי הוי.** הרי אינו לשון מתנה ואכתי נוגע בעדותו הוא: **האומר לחבירו.** שומך: **ואין לי עסק בה.** כלומר לא יחא לי עסק בה ומכלל אמה שומע אלא הכל יחא שלך אלא שלא הוילא הדבר צפירוש מפיו: וידוי יפסולוים וכו' חלק אומר נלוס. דכיון דכתיב יש לו חלק צדקה והוא אומר לא יחא לי חלק צו אין זה לשון מתנה לחבירו אלא לשון תפלה הוא הולאי שלא יחא לי חלק צדקה זו וכל זמן שלא אמר יח נתון לך שדה זו לא יחא עדיין מראשות ואין תופס לשון זה אלא דבר שעדיין לא זכה צו והוא מתנה עליו שלא יחא שלו כשיצוה הזמן שמעיד לזכות בצדקה דבר דאין אדם זוכה דבר צבל כרחו כדלמאן צפירקין (דף מט.) וצממו' (דף עא.) דמלה הצדקה לו לאדם לאחר מכן מתנה עליה שלא יירשנה אבל מיוון שכבר הדבר שלו הוא והוא אומר לא יחא שלי לא אמר כלום דצבל כרחו יהיה שלו כל זמן שלא יתננה לחתים. כן נראה צעני' ועיקר והכי מוכח לקמן צפירקין (סג.) ועיקר אותה העיר ואמאי לסתלקו בי תרי נפשיתו וולדייני שאני ס"ת דלשמיעה קאי תא שמע האומר תנו מנה לבני עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ואם איתא ליסלקו בי תרי מניניהו וולדייני שאני ס"ת דלשמיעה קאי תא שמע האומר תנו מנה לבני עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ותסברא ענייני שקלי דייני מיפסלי אלא אימא אין דנין בדייני עניי אותה העיר ואין מביאין ראיה מעניי אותה העיר ואמאי לסתלקו בי תרי נפשיתו וולדייני הכא נמי בס"ת ת"ש האומר תנו מנה לעניי עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ותסברא ענייני שקלי דייני מיפסלי אלא אימא אין דנין בדייני עניי אותה העיר ואין מביאין ראיה מעניי אותה העיר ואמאי לסתלקו בי תרי נפשיתו וולדייני הכא נמי בספר תורה ואמאי קרי להו ענייין דהכל אצל ספר תורה ענייין ממש וובעניי דראמו עלייהו והיכי דמי אי דקיין להו ליתוב בי תרי מניניהו בדייני קיין להו וולדייני הכא במאי עסקין דלא קיין להו ואב"א ילעולם דקיין להו וניחא להו רביון דרווח רווח: **ונוגעין שומריו שבר זה לזה אמאי**

אלמאי מעידין זה על זה: **נוגעין צעדותן פן.** לכל זמן שלא חלקו לגמרי אם יטול שום מעייער כלום מן השדה יפסידו שניהן ונמא' לעצמנו מעיד: **דכפז ליה.** האי מעיד להאי מחזיק דין ודברים אין לי עמך בכל השדה ואפילו על חלקי שהכל שלך והכי משמע דין ודברים לא יחא לי על שדה זו ולשון חכמים והלך כיון דנתן לו חלקו מעיד עליה ללא נוגע בעדותו הוא. והכי נמי הוא מצי למרואי שהסקנה לו חלקו אלא בנזוהא נקט לשהענין דכתיב האי גוונא הוי לשון מתנה: **מאי הוי.** הרי אינו לשון מתנה ואכתי נוגע בעדותו הוא: **האומר לחבירו.** שומך: **ואין לי עסק בה.** כלומר לא יחא לי עסק בה ומכלל אמה שומע אלא הכל יחא שלך אלא שלא הוילא הדבר צפירוש מפיו: וידוי יפסולוים וכו' חלק אומר נלוס. דכיון דכתיב יש לו חלק צדקה והוא אומר לא יחא לי חלק צו אין זה לשון מתנה לחבירו אלא לשון תפלה הוא הולאי שלא יחא לי חלק צדקה זו וכל זמן שלא אמר יח נתון לך שדה זו לא יחא עדיין מראשות ואין תופס לשון זה אלא דבר שעדיין לא זכה צו והוא מתנה עליו שלא יחא שלו כשיצוה הזמן שמעיד לזכות בצדקה דבר דאין אדם זוכה דבר צבל כרחו כדלמאן צפירקין (דף מט.) וצממו' (דף עא.) דמלה הצדקה לו לאדם לאחר מכן מתנה עליה שלא יירשנה אבל מיוון שכבר הדבר שלו הוא והוא אומר לא יחא שלי לא אמר כלום דצבל כרחו יהיה שלו כל זמן שלא יתננה לחתים. כן נראה צעני' ועיקר והכי מוכח לקמן צפירקין (סג.) ועיקר אותה העיר ואמאי לסתלקו בי תרי נפשיתו וולדייני שאני ס"ת דלשמיעה קאי תא שמע האומר תנו מנה לבני עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ותסברא ענייני שקלי דייני מיפסלי אלא אימא אין דנין בדייני עניי אותה העיר ואין מביאין ראיה מעניי אותה העיר ואמאי לסתלקו בי תרי נפשיתו וולדייני הכא נמי בס"ת ת"ש האומר תנו מנה לעניי עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ותסברא ענייני שקלי דייני מיפסלי אלא אימא אין דנין בדייני עניי אותה העיר ואין מביאין ראיה מעניי אותה העיר ואמאי לסתלקו בי תרי נפשיתו וולדייני הכא נמי בספר תורה ואמאי קרי להו ענייין דהכל אצל ספר תורה ענייין ממש וובעניי דראמו עלייהו והיכי דמי אי דקיין להו ליתוב בי תרי מניניהו בדייני קיין להו וולדייני הכא במאי עסקין דלא קיין להו ואב"א ילעולם דקיין להו וניחא להו רביון דרווח רווח: **ונוגעין שומריו שבר זה לזה אמאי**

אלמאי מעיד להעמיד השדה צידו הרי נוגע הוא צדו זה וזו משעויה פ"ן. לכל זמן שלא חלקו לגמרי אם יטול שום מעייער כלום מן השדה יפסידו שניהן ונמא' לעצמנו מעיד: **דכפז ליה.** האי מעיד להאי מחזיק דין ודברים אין לי עמך בכל השדה ואפילו על חלקי שהכל שלך והכי משמע דין ודברים לא יחא לי על שדה זו ולשון חכמים והלך כיון דנתן לו חלקו מעיד עליה ללא נוגע בעדותו הוא. והכי נמי הוא מצי למרואי שהסקנה לו חלקו אלא בנזוהא נקט לשהענין דכתיב האי גוונא הוי לשון מתנה: **מאי הוי.** הרי אינו לשון מתנה ואכתי נוגע בעדותו הוא: **האומר לחבירו.** שומך: **ואין לי עסק בה.** כלומר לא יחא לי עסק בה ומכלל אמה שומע אלא הכל יחא שלך אלא שלא הוילא הדבר צפירוש מפיו: וידוי יפסולוים וכו' חלק אומר נלוס. דכיון דכתיב יש לו חלק צדקה והוא אומר לא יחא לי חלק צו אין זה לשון מתנה לחבירו אלא לשון תפלה הוא הולאי שלא יחא לי חלק צדקה זו וכל זמן שלא אמר יח נתון לך שדה זו לא יחא עדיין מראשות ואין תופס לשון זה אלא דבר שעדיין לא זכה צו והוא מתנה עליו שלא יחא שלו כשיצוה הזמן שמעיד לזכות בצדקה דבר דאין אדם זוכה דבר צבל כרחו כדלמאן צפירקין (דף מט.) וצממו' (דף עא.) דמלה הצדקה לו לאדם לאחר מכן מתנה עליה שלא יירשנה אבל מיוון שכבר הדבר שלו הוא והוא אומר לא יחא שלי לא אמר כלום דצבל כרחו יהיה שלו כל זמן שלא יתננה לחתים. כן נראה צעני' ועיקר והכי מוכח לקמן צפירקין (סג.) ועיקר אותה העיר ואמאי לסתלקו בי תרי נפשיתו וולדייני שאני ס"ת דלשמיעה קאי תא שמע האומר תנו מנה לבני עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ותסברא ענייני שקלי דייני מיפסלי אלא אימא אין דנין בדייני עניי אותה העיר ואין מביאין ראיה מעניי אותה העיר ואמאי לסתלקו בי תרי נפשיתו וולדייני הכא נמי בס"ת ת"ש האומר תנו מנה לעניי עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ותסברא ענייני שקלי דייני מיפסלי אלא אימא אין דנין בדייני עניי אותה העיר ואין מביאין ראיה מעניי אותה העיר ואמאי לסתלקו בי תרי נפשיתו וולדייני הכא נמי בספר תורה ואמאי קרי להו ענייין דהכל אצל ספר תורה ענייין ממש וובעניי דראמו עלייהו והיכי דמי אי דקיין להו ליתוב בי תרי מניניהו בדייני קיין להו וולדייני הכא במאי עסקין דלא קיין להו ואב"א ילעולם דקיין להו וניחא להו רביון דרווח רווח: **ונוגעין שומריו שבר זה לזה אמאי**

(א) כמכות פ"ה. סה. גיטין פ"ה.
(ב) לקמן מ"ג. כריתות ד"ד.
(ג) [לקמן מ"ד.] (א. ב. ד.)
(ד) ועל כן [לקמן פ"ה].
(ה) [ועי' מ"ג. נ"ג. ד"ה ורי"מ יתק].

גלוין הש"ס

רש"ם ד"ה ליתחש' בו
ויקנו מירב. קשה ל' הא קייל
דמלו ולא תמיאשו העבדים
שהיא אמר ויכלו להקדיש
ואם כן ל"ל לקנות ונמא' היא
האכרמי' עניי' ה' תו' ד"ה
וליסלקו בו' ואורי' ע'י
בדייני' קדושין דף מג ע"ב
ד"ה השתא ועי' נ"ה דף ג'
ע"א מ"ס ד"ה וי' וי' וי'
ב"א"י' מופת: אלא במפנה
ע'י מ"ס שפועט דף נ"ג ע"א
ד"ה קדושים:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה (ב) ד"ה (ב) קודם
שהתבאר ש"ה פ'ה א"ר
איתנו מ"ג: (ג) ד"ה מפני וכו'
מאי אריא מפני שמעמידה
בפני ב"ח תיפוק:

מוסף רש"י

האומר לחבירו. טען שהע
של שותפי' האמר האמר
לחבירו אמת מן הלבושות
הללו. מן חכמים מן האריות
(בכורות פ"ג.) ואין לי עסק
בה. למה מכל לעשות הללו
(גיטין פ"ו.) לא אמר בדי' חב
דאין כאן לשון מתנה
(א) אלא וכו' (ב) וכו' (ב) וכו'
(ד) ומתאם שהיא ש"ה כ"ר
לכבוד לשון מתנה (גיטין פ"ו.)
דאין לו לשון מתנה שאמר
לא יחא לי חלק צבל. דעל
כחו הרי הוא ש"ה ע"ד שאמר
לחבירו ש"ה תמנה כי ש"י
מורה כי ש"ה מופקדת לל
מי צדקה (קטן פ"ט.)

מוסף תוספות

א. שהיה ברשות דינו
שדה בכל שדה בין עשייה
ליטע בין אין עשויה לטעיה
לחלוק עצמו הפירות מן
שברשות הורירו. מ"ט
י"ד. ב. שהעבד וזכה
בעצמו. רש"י ל' גיטין פ"ג:
ג. דאין כאן לשון הקנאה
ולא לשון הפקר וכו' ונרע
ממחילה דלא מניח
בקרקע. רש"י ס"ת. ש"ה
נאמר תחלתו בשותפות
אלא במי שהיה קרוב
והנרחק או פסול הגוף
אחר. שהיה זה מעיד למי
שהיה קרוב בשעת האירא.
אבל כאן שעכשיו שותף
מממון או אין זה מעיד
לקרוב ולא למי שהיה
קרוב בשעת האירא. שהרי
ממון אחרים הוא ולא שלו
ולאחריות הוא מעיד.
נעני'. א. פירוש התורה
אומר לו כן שאין להעמיד
ברייתא בממון מעיד
שלמה ויחזור הרעיים
בעבור העניינים אל ב"כ
בס"ת מיידי. מ"ס י"ד.

רבינו גרשום

ומעיד זה על זה כדאמר
לעיל: ואמאי מעידין זה
נוגעין בעדותו. הן משום
דאם האחד היה מאבד חלקו
היה חזרו זה שאבד והיה
נוטל חצי מחלקו של חבירו
ולכ"כ מטייל לשותפו. הכא
שלא יפסיד הוא עצמו. הרי
במאי עסקין. דמי צדיק
לו: דכתב ליה. כל ח' ד'
לחבירו: דין וחבריו אין לי
של עד זה. של חבירי ואפי'
מאבד אחר חלקי (א): והא

(א) נראה דל"ל ופ"י מאבד
אחד חלקו לא יפסיד חבירו.

מניניהו מאי דקיין להו ובתר הכי בניידינו בהשאת לא ננעי: אפי"ה ניחא להנחו דייני. דגרורחו עניי העיר ולא יצטרכו ליתן להם כל כך ומשי' אין דנין: